

บทที่ 3

ปัญหาการแทรกแซงทางการเมืองของทหารในประเทศไทย

กองทัพ นับว่าเป็นองค์กรเก่าแก่ที่สุดของแต่ละประเทศ ได้รับการจัดตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันประเทศให้พ้นจากการรุกรานของข้าศึกศัตรู สำหรับกองทัพไทยจัดเป็นองค์กรที่สำคัญ และมีบทบาทในการปกครองบ้านเมืองมานับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยจะเห็นได้ว่า กษัตริย์ก็จะมาจากนักรบ หรือแม่ทัพผู้มีความสามารถทางทหารแทบทั้งสิ้น และเป็นผู้นำในการบริหารบ้านเมือง ประกอบกับในสมัยโบราณชาวไทยทุกคนมีหน้าที่รับราชการทหารอีกด้วย จึงทำให้หน้าที่ของทหารกับพลเรือนจึงมิได้แยกออกจากกัน โดยข้าราชการคนเดียวกันสามารถดำรงตำแหน่งได้ทั้งการทหารและพลเรือน ดังเช่นในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ได้มีการกำหนดตำแหน่งสมุหนายก และสมุหพระกลาโหม เป็นหัวหน้าสูงสุดในการบริหารราชการหัวเมืองฝ่ายเหนือและฝ่ายใต้ บทบาทของทหารได้วิวัฒนาการมาจนแทรกฝังลึกอยู่กับการบริหารบ้านเมืองเรื่อยมา จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ (ร.5) ได้นำระบบการทหารแบบยุโรปมาปรับปรุงพัฒนาขึ้นเป็น กระทรวงกลาโหม โดยทรงแต่งตั้งเจ้านายเชื้อพระวงศ์ที่สำเร็จวิชาทหารจากยุโรปให้เข้ามามีบทบาทในกองทัพ จึงทำให้มีการแบ่งแยกข้าราชการทหารและข้าราชการพลเรือนออกจากกันอย่างเด็ดขาด และมีการจัดตั้งโรงเรียนนายทหารขึ้น เพื่อให้เป็นทหารอาชีพมากยิ่งขึ้น

บทบาทของทหารในสังคมไทย อาจกล่าวได้ว่ามีความสำคัญต่อสังคมไทยอย่างช้า ซึ่งการกำเนิดพัฒนาการกองทัพได้มีมาพร้อม ๆ ไปด้วยกำเนิดและการขยายตัวของรัฐและหน้าที่ของรัฐ ก่อนจะมีสถาบันการเมืองในระบอบประชาธิปไตย กองทัพจึงเป็นองค์กรที่มีความหมายสำคัญต่อการคงอยู่ของรัฐทั้งในแง่ของการป้องกันประเทศ และการรักษาความสงบภายในที่สำคัญกองทัพเป็นสถาบันสำคัญที่มีไว้สนับสนุนอำนาจทางการเมืองของผู้ปกครองด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าบทบาททางการเมืองของทหารได้มีอยู่ในสังคมไทยมาเป็นเวลาอย่างต่อเนื่อง ก่อน

จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง¹

บทบาทของทหารในทางการเมือง ได้เริ่มเข้ามาถึงจุดสูงสุดเมื่อได้มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ซึ่งในจุดนี้เองทำให้ทหารได้แสดงบทบาทและอิทธิพลในทางการเมืองรูปแบบใหม่ได้ และแสดงอำนาจขึ้นาภิสิทธิ์ทางพร้อม ๆ กับการเกิดระบอบประชาธิปไตย และความเสื่อมโทรมลงตามลำดับ แม้กระทั่งการปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎร เมื่อ พ.ศ. 2475 ก็ไม่ได้นำมาซึ่งรูปแบบการปกครองประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริงได้ อำนาจทางการเมืองในภายหลัง กลับไปตกอยู่กับกลุ่มบุคคลในคณะราษฎรเพียงกลุ่มเดียว โดยที่ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งมีสาเหตุของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแต่อย่างใด จึงทำให้ความหมายของการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 นั้นไม่แตกต่างจากคำว่า "รัฐประหาร" แต่อย่างใด กล่าวคือ เป็นการกระทำการใช้กำลังอาวุธ บีบบังคับให้มีการเปลี่ยนอำนาจทางการเมืองจากพระมหากษัตริย์ มาอยู่ในมือของกลุ่มคณะบุคคลใดคนหนึ่งเท่านั้น ที่ร้ายแรงไปกว่านั้นก็คือ กลุ่มทหารยังได้แทรกแซงทางการเมืองด้วยการก่อรัฐประหาร ยึดอำนาจอีกหลายครั้งต่อมา เกิดเป็นผลกระทบกระเทือนต่อการพัฒนาการปกครองแบบประชาธิปไตยในประเทศไทย

นักรัฐศาสตร์หลายท่านได้กล่าวว่า ยิ่งทหารมีบทบาททางการเมืองมากขึ้นเท่าใด ความผูกพันของคณะทหารที่มีต่อระบอบประชาธิปไตยก็ยิ่งลดต่ำลงเท่านั้น โดยเฉพาะในช่วงหลังการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 จนถึง พ.ศ. 2534 รวมเป็นเวลาเกือบ 60 ปี มีเหตุการณ์ปฏิวัติรัฐประหาร ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่หลายครั้ง ซึ่งเนื้อหาของการแทรกแซงทางการเมืองโดยกลุ่มคณะทหารก็จะมีรูปแบบเดิม ๆ ทั้งหมด คือ การยึดอำนาจแต่ละครั้งนี้ เป็นการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาลหรือเป็นการล้มล้างอำนาจทางการเมืองของบุคคล

¹ชโยนันต์ สมุทวณิช, ปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530), หน้า 185.

และคณะบุคคล มากกว่าการล้มเลิกการปกครอง² จนกลายเป็นปัญหาของการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ที่ได้รับรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยในบทนี้จะได้ทำการศึกษาถึงบทบาทและหน้าที่ของทหาร และปัญหาการแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย

บทบาทและหน้าที่ของทหารไทย

ทหารซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบราชการ ที่มีความผูกพันกับการปกครองของไทย มาตั้งแต่สมัยโบราณติดต่อกันมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในอดีตยังไม่มีการแบ่งแยกกันอย่างแน่ชัดระหว่างข้าราชการทหารกับข้าราชการพลเรือน ตัวอย่างเช่น ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เจ้าเมืองจะทำหน้าที่ปกครองบริหารงานในลักษณะของข้าราชการพลเรือนในยามสงบ แต่เมื่อยามสงครามเจ้าเมืองก็จะทำหน้าที่เป็นแม่ทัพ ดังนั้นผู้นำทางการเมืองจึงหมายถึงผู้นำทางทหารด้วย³ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีอาจนับได้ว่าเป็นทหารอาชีพ เพราะโพล่พลที่ระดมออกมานั้น จะทำการเรียกเข้ามาที่ต่อเมื่อยามมีศึกสงครามเท่านั้น มิได้อยู่ในรูปของการมีความเชี่ยวชาญการใช้อาวุธ ความรู้ในวิชาชีพทหาร ครั้นมาถึงสมัยของสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ก็ได้มีการก่อกำเนิดวิชาชีพทหารขึ้นในประเทศ เพื่อการพัฒนาการทางทหารในการป้องกันประเทศ โดยจัดตั้งโรงเรียนสอนวิชาชีพทหารขึ้น ได้แก่ โรงเรียนนายร้อย โรงเรียนนายสิบ เพื่อผลิตนายทหาร และพัฒนาวิชาชีพทหารมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งบทบาทและหน้าที่ของทหารสามารถดูได้จาก บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติและระเบียบต่าง ๆ ที่ได้ตราขึ้น ดังนี้

จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 มาตรา 56 บัญญัติไว้ว่า " รัฐต้องจัดให้มีกำลังทหารไว้เพื่อรักษาเอกราช ความมั่นคงของรัฐ และผลประโยชน์

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 185.

³ อุดลย์ กอวัฒนา, "ทหารกับการพัฒนาทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะไทย, หน้า, อินโดนีเซีย," วารสารสังคมศาสตร์ 8 (เมษายน 2517): 171-172.

แห่งชาติกำลังทหารพิงใช้เพื่อการรบหรือสงคราม เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อปราบปรามการกบฏ และการจลาจล เพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ และเพื่อการพัฒนาประเทศ"⁴

ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2503 (มาตรา 3 ยกเลิกพระราชบัญญัติจัดระเบียบป้องกันราชอาณาจักร พ.ศ. 2500) "มาตรา 4 กระทรวงกลาโหม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความมั่นคงราชอาณาจักร จากภัยคุกคามทั้งภายในภายนอกประเทศ โดยจัดให้มีกำลังทหารใช้เพื่อการรบ หรือการสงคราม เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อการปราบปรามการกบฏและจลาจล เพื่อช่วยการพัฒนาประเทศและเพื่อรักษาประชาชนของชาติในประการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด"⁵

ตามพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2512 "มาตรา 15 เมื่อรัฐมนตรีได้ประกาศว่าเขตท้องที่ใดเป็นเขตการแทรกซึมตามความในมาตรา 14 แล้ว ให้รัฐมนตรีด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้อำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ ให้มีอำนาจหน้าที่อำนวยความสะดวกป้องกันปราบปรามการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ภายในเขตที่รัฐมนตรีประกาศตามความในมาตรา 14 เพื่อการให้ผู้อำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้...ฯลฯ"⁶

ตามพระราชบัญญัติรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ พ.ศ. 2519 มาตรา 4

⁴มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชิราช, เอกสารการสอนชุดวิชา ปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย หน่วยที่ 8-15, พิมพ์ครั้งที่ 8, (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชิราช, 2538), หน้า 588.

⁵เรื่องเดียวกัน.

⁶เรื่องเดียวกัน.

"เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในประเทศให้เป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ให้นำนายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

ให้ผู้อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศมีอำนาจสั่งการใด ๆ รวมตลอดถึงสั่งใช้กำลังทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ ตำรวจ และข้าราชการพลเรือน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยตามกฎหมายได้ทุกกรณี และให้มีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลให้กระทำการใดตามที่เห็นสมควรได้"

"มาตรา 5 อำนาจของผู้อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศไม่เป็นการลบล้างอำนาจของบุคคลอื่นใดที่มีอยู่ตามกฎหมาย แต่บุคคลอื่นนั้นจะสั่งการให้ขัดต่อคำสั่งของผู้อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศไม่ได้"⁷

บทบาทและหน้าที่ของทหารไทย ตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ ตลอดจนระเบียบต่าง ๆ ที่ได้ตราขึ้นไว้ สามารถที่จะสรุปบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของทหาร ได้ 3 ประการคือ

1. ป้องกันราชอาณาจักร โดยเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ด้วยการใช้อำนาจ ทั้งนี้หมายถึงการใช้อำนาจป้องกันประเทศจากภัยคุกคามจากภายนอกด้วยตนเอง หรือด้วยการร่วมมือกับพันธมิตรตามพระราชบัญญัติป้องกันราชอาณาจักร

2. การรักษาความมั่นคงภายในประเทศ เป็นเครื่องมือในการดำเนินการสนับสนุน และร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ อันหมายรวมถึงการเข้าดำเนิน

⁷เรื่องเดียวกัน, หน้า 588.

การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ตลอดจนการช่วยเหลือสนับสนุนตำรวจในการรักษากฎหมายบ้านเมือง

3. การร่วมมือกับส่วนราชการต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศ ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะในพื้นที่ประสบกับภัยธรรมชาติ ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจำนวนมาก

ลักษณะและรูปแบบการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของทหาร

การเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของทหาร ในระยะภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ได้รับปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คือปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตย คณะทหารได้ใช้กำลังและอาวุธเข้าทำกาารรัฐประหารอยู่เป็นระยะ ๆ ทำให้การพัฒนา ระบอบประชาธิปไตย ขาดความต่อเนื่องและขาดโครงสร้างที่แข็งแรง ทำให้การเข้าสู่เป้าหมายซึ่งเป็นเนื้อแท้ของ "ประชาธิปไตย" เป็นไปได้อย่างล่าช้า และไม่ได้พัฒนาเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับระยะเวลาของการก่อกำเนิด

ในการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของคณะทหาร ไม่ได้มีเพียงรูปแบบการทำให้รัฐประหาร ยึดอำนาจเท่านั้น แต่ยังมีรูปแบบอื่น ๆ อีก รูปแบบของการแทรกแซงทางการเมืองของคณะทหารจะปรากฏ 4 รูปแบบ คือ⁸

1. การใช้ข้ออธิพลกดดันนโยบายและการตัดสินใจของรัฐบาล
2. การขู่ว่าจะใช้กำลัง
3. การเปลี่ยนตัวผู้บริหาร
4. การยึดอำนาจและเปลี่ยนรัฐบาล (รัฐประหาร)

⁸ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย, หน้า 177-179.

การแทรกแซงของทหารแต่ละรูปแบบมีดังนี้

รูปแบบที่หนึ่ง การใช้อิทธิพลกดดันนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐบาล เป็นเรื่องปกติที่คณะทหารกระทำอยู่เสมอ เพราะคณะทหารเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและระบบการเมือง และคณะทหารมีผลประโยชน์ร่วมกับกองทัพที่จะต้องปกป้องรักษา เช่นงบประมาณด้านการป้องกันประเทศ นโยบายต่างประเทศ และนโยบายความมั่นคง เป็นต้น การใช้อิทธิพลเพื่อให้เกิดผลตามต้องการของคณะทหารจึงเป็นการแทรกแซงทางการเมืองที่เป็นมาตรการ

อ่อนที่สุด แต่หากวิธีการนี้ไม่ประสบผลสำเร็จและผลของนโยบายหรือการตัดสินใจของรัฐบาลกระทบต่อผลประโยชน์ร่วมของกองทัพเป็นอย่างมาก คณะทหารก็อาจใช้วิธีการอื่นอีก เช่น การขู่ว่าจะใช้กำลังหรือยื่นข้อเสนอให้มีการเปลี่ยนผู้บริหารบางคนในรัฐบาล หรือการเข้าทำการยึดอำนาจ เป็นต้น

โดยปกติแล้วการใช้อิทธิพลเพื่อกดดันนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐบาลเป็นเรื่องที่คณะทหารสามารถกระทำได้อย่างชอบธรรม ถ้าเรื่องเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับกิจการทหาร การพิจารณางบประมาณของกองทัพก็ดี การพิจารณานโยบายต่างประเทศ และนโยบายความมั่นคงก็ดี ส่วนแต่เป็นเรื่องที่คณะทหารมีตัวแทนเข้าร่วมพิจารณาด้วยฝ่ายรัฐบาลอยู่แล้ว และรัฐบาลจะต้องฟังเสียงจากทหารมาก เช่น การเป็นกรรมการในสภาความมั่นคงแห่งชาติ การเป็นวุฒิสมาชิกในสภานิติบัญญัติ เป็นต้น บัญหามีอยู่ว่าคณะทหารมีความต้องการมากน้อยเพียงไร และจะใช้อิทธิพลกดดันเพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่สอดคล้องกับความต้องการมากน้อยเพียงใด เช่น จะสามารถของงบประมาณทางการทหารเพิ่มขึ้นได้มากน้อยเพียงใด เป็นต้น

รูปแบบที่สอง การขู่ว่าจะใช้กำลัง เป็นการแสดงออกในขั้นต่อไป หากความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือการตัดสินใจของรัฐบาลไม่ประสบผลสำเร็จ วิธีการขู่อาจทำได้หลายอย่าง เช่น การสังหารพร้อม การเคลื่อนย้ายกำลัง หรือการขู่ด้วยคำพูดว่าจะใช้กำลัง

รูปแบบที่สาม การเปลี่ยนตัวผู้บริหารบางคน เป็นการแทรกแซงทางการเมือง อีกอย่างหนึ่ง ซึ่งคณะทหารใช้เพื่อให้คณะรัฐบาลแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหาที่คณะทหารพิจารณา เห็นว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ เช่น ในกรณีที่มีการกล่าวหาว่ารัฐมนตรีในรัฐบาลคอร์ปชัน หรือ กรณีที่สาธารณชนแสดงความเห็นอย่างรุนแรงว่า รัฐมนตรีบางคนในคณะรัฐบาลขาดประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน ซึ่งคณะทหารได้เสนอแนะหรือกดดันหัวหน้าคณะรัฐบาลให้ดำเนินการจัดรัฐมนตรีที่มีพฤติกรรมดังกล่าวออกไป

รูปแบบที่สี่ การเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาลทั้งชุดนั้น มักจะเกิดขึ้นเมื่อมีการยึดอำนาจ แต่ในบางกรณี อาจเป็นการยื่นข้อเสนอให้หัวหน้ารัฐบาล หรือคณะรัฐบาลลาออกทั้งชุด โดยไม่ต้องมีการยึดอำนาจก็ได้ เช่น ใน พ.ศ. 2476 พ.อ.พระยาพหลพลพยุหเสนา มีหนังสือของฯ ให้พระยามรณกรณินิตินาคา ลาออกจากการเป็นหัวหน้าคณะรัฐบาล เพื่อให้มีการจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ เป็นต้น

จากรูปแบบการเข้าแทรกแซงทางการเมืองของคณะทหาร ดังกล่าว 4 ประการข้างต้น ก็ล้วนแต่มีเป้าหมายต่อตัวนักการเมือง นโยบายการบริหารของรัฐบาล หรือพรรคการเมือง ตลอดจนกิจกรรม การดำเนินการของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะต้องการสร้างเสถียรภาพของทหาร การปกป้องผลประโยชน์โดยรวมของกองทัพ มิให้ได้รับความกระทบกระเทือนจากนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล หรือเพื่อให้เกิดความเพิ่มพูนผลประโยชน์ภายในกองทัพให้มากยิ่งขึ้น กลุ่มทหารจะใช้รูปแบบใดในการแทรกแซงทางการเมืองนั้นก็ขึ้นอยู่กับ สภาพโอกาสและสถานการณ์ทางการเมือง และอื่น ๆ ที่เหมาะสม

โดยส่วนใหญ่จากประวัติศาสตร์ทางการเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตย เมื่อคณะทหารได้ใช้รูปแบบการแทรกแซงทางการเมือง ด้วยการใช้อิทธิพลกดดัน แล้วทำการจู่โจม กลาย ๆ รูปแบบแล้ว และได้ยื่นข้อเสนอ โจมตีการทำงานเพื่อให้เปลี่ยนแปลงบุคคลในคณะรัฐมนตรี หรืออื่น ๆ แล้วปรากฏว่ารัฐบาลไม่ได้ตอบสนอง หรือทำการเปลี่ยนแปลงใดก็ตามที่คณะทหารได้แสดงออกดังกล่าว ซึ่งในบรรดา รูปแบบการแทรกแซงทางการเมืองของทหารนั้น รูปแบบของวิธีการปฏิวัติ รัฐประหาร ถือว่าเป็นวิธีการที่รุนแรงที่สุด

ปรากฏการณ์ แทรกแซงทางการเมืองของคณะทหาร ด้วยวิธีการทำรัฐประหาร โดยทั่วไปมักจะเกิดขึ้นในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งก็หมายรวมถึงประเทศไทยด้วย นับตั้งแต่ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ก็ได้มีการก่อปฏิวัติ รัฐประหาร เกิดขึ้นมา โดยเป็นการรัฐประหารที่สำเร็จถึง 10 ครั้งด้วยกัน คือ ในปี พ.ศ. 2475, 2476, 2490, 2494, 2500, 2501, 2514, 2519, 2520 และ 2534 และที่ไม่สำเร็จอีกหลายครั้งในจำนวนที่ทสำเร็จ มีการรัฐประหารที่สำคัญที่เป็นการล้มล้างรัฐบาลที่ฝ่ายทหารไม่ได้จัดตั้งขึ้น หรือรัฐบาลพลเรือน ที่มาจากการเลือกตั้ง คือรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2490, 2500, 2514 และ 2519 เป็นการล้มล้างที่สมาชิกรัฐสภามาจากการเลือกตั้ง มีส่วนจัดตั้งขึ้น หรือมีส่วนควบคุมการทำงานของรัฐบาล ส่วนการรัฐประหารครั้งอื่น ๆ เป็นการทำให้ฝ่ายทหาร ซึ่งมีบทบาทในการปกครองประเทศอยู่แล้ว มีความมั่นคงขึ้นเท่านั้น คือ รัฐประหาร ใน พ.ศ. 2494 ซึ่งเป็นการยึดอำนาจตัวของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ทำให้ฝ่ายทหารที่รัฐประหาร เมื่อปี พ.ศ. 2490 มีฐานะและอำนาจมั่นคงขึ้น เป็นการรัฐประหารต่อเนื่องคราวเดียวกัน เช่นเดียวกับการรัฐประหารของ จอมพลสฤษดิ์ ในปี พ.ศ. 2501 เป็นการยึดอำนาจต่อเนื่องจากการยึดอำนาจ พ.ศ. 2500 และการรัฐประหารเมื่อ พ.ศ. 2514 โดยจอมพลถนอม กิตติขจร ก็เพื่อรักษาฐานะและอำนาจทางการเมืองของกลุ่มตนเองไว้⁹

การเข้าแทรกแซงทางการเมือง ด้วยรูปแบบของการปฏิวัติ รัฐประหาร ทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำนั้นจะไม่สำเร็จ หรือเป็นกบฏก็ตาม ได้สร้างความกระทบกระเทือนต่อกระบวนการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยทั้งสิ้น ภายหลังจากการทำรัฐประหาร บทบาททางการเมืองของทหารก็จะเพิ่มมากขึ้น ยิ่งทหารเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้นเท่าไร ความผูกพันของคณะทหาร ที่มีต่อประชาธิปไตย ก็ยิ่งลดต่ำลง ดังจะเห็นได้จากกรณี

⁹สุจิต บุญบงการ, การพัฒนาทางการเมืองของไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 217.

การก่อรัฐประหาร พ.ศ. 2501 โดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ทำการยกเลิกรัฐธรรมนูญ สถาบันทางการเมือง เช่น สภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมือง และใช้ประกาศคำสั่งต่าง ๆ แทนกฎหมาย เช่น ห้ามมิให้มีการชุมนุมทางการเมือง และอื่น ๆ อันเป็นการปิดกั้นสิทธิเสรีภาพตลอดจนการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แล้วทำการจัดตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ และสภานิติบัญญัติ ซึ่งมักจะเป็นกลุ่มทหารที่ได้เข้าไปดำรงตำแหน่งต่าง ๆ และเป็นสมาชิกสภาจำนวนมาก การรัฐประหารที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2501 นับได้ว่าทำให้กระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยต้องหยุดชะงักกันไปเป็นระยะเวลาหลายปี

ตารางที่ 3.1 แสดงเหตุการณ์แทรกแซงทางการเมืองของคณะทหาร ด้วยการปฏิวัติรัฐประหาร และกบฏ ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2475- 2534

การรัฐประหารที่สำเร็จ	การรัฐประหารที่ไม่สำเร็จ	การรัฐประหารตนเอง
พ.ศ.2475 คณะราษฎร	พ.ศ.2476 กบฏบวรเดช	พ.ศ.2494 คณะรัฐประหาร
พ.ศ.2476 คณะรัฐประหาร	พ.ศ.2492 กบฏวังหลวง	พ.ศ.2501 จอมพลสฤษดิ์ฯ
พ.ศ.2490 คณะรัฐประหาร	พ.ศ.2494 กบฏแมนฮัตตัน	พ.ศ.2514 จอมพลถนอมฯ
พ.ศ.2500 คณะทหาร	พ.ศ.2520 กบฏพล.อ.ฉลาด	
พ.ศ.2519 คณะปฏิรูปฯ	พ.ศ.2524 กบฏเมษาฮาวาย	
พ.ศ.2520 คณะปฏิวัติ	พ.ศ.2528 กบฏ 9 ก.ย.28	
พ.ศ.2534 คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ		

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มทหารเป็นกลุ่มพลังทางการเมืองที่ทรงอิทธิพลนั้น สามารถศึกษาได้จากวัตถุประสงค์และลักษณะของการจัดตั้งองค์กรทางทหาร โดยเฉพาะองค์กรทหารมีความได้เปรียบกว่าองค์กรอื่น ๆ ทางสังคม และทางการเมือง ในด้านของควมมีเอกภาพที่มากกว่า กล่าวคือ

กลุ่มทหารเป็นองค์กรของรัฐที่มีเป้าหมายที่แน่ชัด เป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐที่มีอยู่ เพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์หลัก คือ การต่อสู้และการเอาชนะสงคราม วัตถุประสงค์หลักขององค์กรทหารนี้มีผลโดยตรงต่อลักษณะเด่นขององค์กร ซึ่งจะต้องเอื้ออำนวยต่อการบรรลุเป้าหมายของการต่อสู้และการเอาชนะสงคราม ลักษณะเด่นของทหารมีอยู่ 5 ประการ คือ

1. มีการบังคับบัญชาที่รวมศูนย์
2. มีการบังคับบัญชาที่ลดหลั่นเป็นลำดับชั้น
3. มีระเบียบวินัย
4. มีการสื่อสารติดต่อภายในระหว่างหน่วยย่อยต่าง ๆ ขององค์กร
5. มีความสามัคคีรักหมู่คณะ และมีลักษณะที่เป็นองค์กรซึ่งแยกตัวออกจากส่วนอื่น ๆ ของสังคม โดยมีความสามารถในการพึ่งตนเองได้

ลักษณะเด่น 5 ประการขององค์กรทหารนี้ทำให้คณะทหารเป็นองค์กรที่มีการจัดตั้งที่ดีที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรอื่น ๆ ในสังคม ความเหนือกว่าในด้านการจัดตั้งองค์กรนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มทหารสามารถเข้ามามีบทบาททางการเมืองสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมของประเทศด้อยพัฒนา ซึ่งองค์กรทางการเมืองทางฝ่ายพลเรือนอยู่ในสภาพที่ขาดการจัดตั้งที่เข้มแข็งมีประสิทธิภาพต่ำในการจัดการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและการเมือง

นอกจากลักษณะเด่นขององค์กรทหารทั้ง 5 ประการนี้แล้ว คณะทหารยังได้มีข้อได้เปรียบองค์กรอื่น ๆ ในสังคมอีก 3 ประการด้วยกันคือ

1. คณะทหารในฐานะที่เป็นเครื่องมือของรัฐมีภารกิจอันสำคัญยิ่งที่รัฐได้มอบหมายให้คือ ภารกิจในการจัดการกับความรุนแรงต่าง ๆ ทั้งที่เกิดจากภายในและภายนอกประเทศ

หน้าที่นี้ทำให้คณะกรรมการได้รับความชอบธรรมในการมีและใช้กำลังอาวุธ โคนมีกฎหมายให้อำนาจรับรอง หน้าที่ดังกล่าวทำให้กลุ่มทหารต้องพัฒนาสมรรถภาพและทักษะในการใช้กำลัง ความรุนแรง กลุ่มทหารมีอาวุธยุทธภัณฑ์และกำลังคนที่จะต้องมียู่และพัฒนาให้เหมาะสมทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ ดังนั้นกลุ่มทหารจึงเป็นองค์กรซึ่งประกอบด้วยกลุ่มบุคคลที่มีทรัพยากรทางการเมืองที่สำคัญที่สุดคนสังคมคือ ความสามารถและศักยภาพที่จะใช้กำลังความรุนแรงจัดการกับปัญหาทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ

2. องค์กรทหารมีการจัดระบบการศึกษาอบรมปมนิสัยและทัศนคติที่สามารถส่งเสริมอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การรับรู้ และการกล่อหลอมโลกทัศน์ วิธีชีวิต พฤติกรรมของบุคคลที่มีพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจที่แตกต่างกันให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เนื่องจากระบบการศึกษานานาชาติทหารนั้นรับบุคคลเข้าอยู่ในสถานศึกษาตั้งแต่เยาว์วัย คือ เริ่มตั้งแต่อายุ 15 ปี โดยเฉลี่ย และระยะเวลาที่บุคคลเข้าอยู่ภายใต้ระบบการศึกษาต่อเนื่องยาวนาน ต่อจากนั้นยังมีระบบการศึกษาที่ต่อเนื่องไปอีกหลังจากที่บุคคลสำเร็จจากโรงเรียนนายร้อยและออกไปรับราชการแล้วคือ มีโรงเรียนเหล่าทัพ มีหลักสูตรผู้บังคับกองร้อย กองพัน โรงเรียนเสนาธิการทหาร วิทยาลัยกองทัพก เป็นต้น

การศึกษาอบรมมีระยะเวลาที่ต่อเนื่องประกอบกับการอยู่แบบรวมหมู่ในโรงเรียน และต่อมาร่วมงานกันในเกม กองต่าง ๆ มีผลทำให้อาชีพทหารได้รับการหล่อหลอมทางความคิดในทางที่คล้ายคลึงกัน การอยู่รวมกันทั้งในโรงเรียน และในกรมกอง มีส่วนทำให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมกันและมีโอกาสติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้มากกว่ากลุ่มคนอื่น ๆ ที่มีอาชีพทหาร 10

¹⁰มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, หน่วยที่ 5 ปัญหาการถ่ายทอดอำนาจทางการเมือง ใน เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาการเมืองไทยปัจจุบัน หน่วยที่ 1-7 (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช), หน้า 186.

3. ทหารมีระบบค่านิยมเกี่ยวกับ "คุณธรรมทางทหาร" ซึ่งได้รับการถ่ายทอดปลูกฝังให้ยึดถือเป็นอุดมคติของวิชาชีพ คุณธรรมเหล่านี้ได้แก่ การรักชาติ การหวงแหนมาตุภูมิ ความกล้าหาญ การรักเกียรติศักดิ์ ความมีระเบียบวินัย การเคารพและเชื่อฟังคำสั่งของผู้บังคับบัญชา การสละความสุขส่วนตัวเพื่อส่วนรวม เป็นต้น คุณธรรมเหล่านี้ ทหารได้รับการอบรมกล่อมเกลาและซึมซาบเข้าไปในจิตใจจนเป็นค่านิยม หรืออุดมคติที่ยึดถืออย่างมั่นคง และจริงจัง มีความรู้สึกว่าเป็นวิชาชีพและภารกิจของตนเป็นสิ่งที่สูงส่งและมุ่งหวังให้กลุ่มบุคคลอื่นในสังคมยึดมั่นคุณธรรมดังกล่าวด้วย ดังนั้นเอกภาพของกลุ่มทหารจึงเกิดขึ้นเพราะถือคุณธรรมอย่างเดียวกัน

การเรียนรู้วิชาชีพทหารซึ่งได้มีการปลูกฝังทั้งความคิด ความเชื่อ ทศนคติ และคุณธรรมที่เกล้าเกล่าขึ้นอย่างช้า ๆ ทำให้หล่อหลอมกลุ่มทหารให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ส่งผลให้องค์กรทหารมีความเป็นเอกภาพที่เข้มแข็งกว่าองค์กรอื่น นอกจากทหารจะมีรูปแบบการจัดตั้งองค์กรที่มีเอกภาพและความเข้มแข็งกว่าสถาบันทางสังคมอื่น ๆ อันทำให้ทหารสามารถเข้าดำเนินการแทรกแซง หรือเข้ามามีบทบาททางการเมืองการเมืองในอดีตยังมีลักษณะอื่น ๆ ที่เป็นสาเหตุที่ทำให้ทหารสามารถมีบทบาทเหนือกว่าพรรคการเมือง⁸ คือ

1. ความมีลักษณะพิเศษของทหารเอง

1.1 ทหารเป็นองค์กรที่มีเป้าหมายชัดเจนในการรักษาความปลอดภัยของชาติ ดังนั้น ทหารจึงมีระบบที่สามารถสร้างเอกภาพขึ้นตามสายการบังคับบัญชาได้ง่าย

1.2. ทหารมีระบบการอบรม การศึกษา การรวมหมู่ที่แยกออกจากประชาชน และการปฏิบัติงานที่เสี่ยงตามมาด้วยกัน ทำให้เกิดการยึดถือพวกห้อง รุ่น เหล่า อย่างเหนียวแน่น

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 187.

1.3. ทหารเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้กำลังเข้าจัดการกับความรุนแรงต่าง ๆ ทั้งในและนอกประเทศ ทำให้ทหารมีสิทธิอันชอบธรรมในการใช้กำลังอาวุธ โดยมีกฎหมายให้อำนาจรับรอง

1.4. ทหารได้รับการอบรมค่านิยมเกี่ยวกับ "คุณธรรมทางทหาร" เช่น การรักษาคำสัตยาบัน การหวงแหนมาตุภูมิ ความกล้าหาญ การรักเกียรติ ความมีระเบียบวินัย การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา การเสียสละ เป็นต้น ทำให้รู้สึกว่าคุณธรรมที่ตนมีอยู่นี้ เป็นสิ่งสูงส่ง และมุ่งหวังจะให้กลุ่มอื่น ๆ ยึดมั่นในคุณธรรมเช่นตนบ้าง

2. ระบอบการเมืองการปกครองของไทยเป็นระบอบที่ให้ความสำคัญต่อสถาบันข้าราชการ และทหารมาตลอด จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองไปแล้ว แต่รูปแบบการบริหารแผ่นดินก็ยังไม่เปลี่ยนแปลง เพียงแต่รอยก้าวย่างมาจากองค์พระมหากษัตริย์ มาอยู่ที่กลุ่มผู้มีอำนาจในวงข้าราชการ และทหารเท่านั้น

3. ค่านิยมของประชาชนที่ยอมรับข้าราชการ ทั้งพลเรือนและทหาร ในฐานะตัวแทนการบริหารราชการแผ่นดินต่างพระเนตรพระกรรณ ทำให้ข้าราชการมีฐานะเป็นเจ้านายขณะเดียวกัน ข้าราชการทั้งทหารและพลเรือนก็มีค่านิยมว่า พวกตนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารราชการแผ่นดิน บุคคลกลุ่มอื่น ๆ ไม่มีความรู้ความสามารถ ดังนั้น ถ้าปล่อยให้คนกลุ่มอื่น ๆ เข้ามาบริหารประเทศก็จะนำประเทศไปสู่ความเสียหาย

ลักษณะของทหารข้างต้น ได้ส่งผลให้กลุ่มทหารสามารถเข้ามามีบทบาททางการเมืองได้อย่างเปิดเผย และเกี่ยวข้องกับสถาบันการปกครองไทยมาโดยตลอด

สาเหตุที่ทำให้ทหารสามารถเข้าควบคุมอำนาจทางการเมือง

นับตั้งแต่ภายหลังที่ได้มีการเปลี่ยนศูนย์อำนาจทางการเมือง เมื่อ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา จากพระมหากษัตริย์มาสู่กลุ่มข้าราชการทหารและพลเรือน โดยเฉพาะกลุ่มทหาร จะเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลและอำนาจทางการเมืองอย่างแท้จริง และสามารถรักษาสถานภาพของกลุ่มตนเองได้อย่างมั่นคงตลอดมา ปรีดี พนมยงค์ ได้ศึกษาวิเคราะห์บทบาททางการเมือง

ของทหารในประเทศไทยถึงสาเหตุที่ทำให้ทหารสามารถเข้ากุมอำนาจทางการเมืองไทยได้ 3 ประการ¹² สรุปได้ดังนี้

1. การจัดองค์กรทหารไทย การจัดองค์กรทหารไทยมีรูปแบบที่ได้เปรียบในการต่อสู้ทางการเมืองต่อกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งมีรูปแบบและหลักเกณฑ์ในการรวมตัวเป็นกลุ่มก้อนที่เหนียวแน่น โดยมีการจัดระเบียบการกำหนดขนาดรูปร่างขององค์กรที่ชัดเจน มีสายการบังคับบัญชาที่เคร่งครัด เป็นหน่วยที่มีกำลังอาวุธ พร้อมทั้งจะเข้าปฏิบัติกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มเสมอ มีการสร้างอุดมการณ์ให้กลุ่มทหารกลายเป็นสัญลักษณ์ของชาติ โดยเฉพาะในด้านการรักษาอธิปไตย และการรักษาผลประโยชน์ของชาติ จึงทำให้ทหารได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในยามที่ประชาชนเกิดความผิดหวังอย่างเต็มที่ ในความล้มเหลวของสถาบันประชาธิปไตยแบบรัฐสภา

ลักษณะสำคัญของการจัดองค์กรทหาร ที่ทำให้กองทัพมีเอกภาพและอำนาจภายในตัวเอง คือ

- 1.1 การมีสายบังคับบัญชาที่แน่นชัด และความสามารถสร้างระเบียบวินัยภายในกลุ่ม
- 1.2 การมีวินัยที่ส่งเสริมสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน
- 1.3 มีผู้นำที่มีเอกภาพในการถ่ายทอดคำสั่ง และมีการสืบทอดตำแหน่งอย่างต่อเนื่อง

¹²ปริญญา อุดมทรัพย์, "วิเคราะห์บทบาททางการเมืองของทหารในประเทศไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514), หน้า 105-114.

ดังนั้นที่ปรากฏในประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองไทย ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ ก็คือ การแก้ไขและหาทางออกในเรื่องความขัดแย้งทางการเมืองด้วยการปฏิวัติรัฐประหาร หากโอกาส ช่วงชิงอำนาจทางการเมืองเป็นส่วนใหญ่ ผู้ก่อการยึดอำนาจมักจะเป็นผู้นำทางทหารหรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมกำลังทางทหารและอาวุธ ซึ่งงานการยึดอำนาจแต่ละครั้ง บ้างก็ต้องมีการใช้กำลัง เข้าต่อสู้กับฝ่ายต่อต้าน จนต้องมีการเสียเลือดเนื้อ บ้างก็สามารถเข้ายึดได้โดยง่าย โดยปราศจากการต่อต้านฝ่ายรัฐบาล และบางที่ก่อการไม่สำเร็จก็ต้องเป็นกบฏ ลักษณะของเหตุการณ์ทางการเมืองเช่นนี้ ทำให้การพัฒนาทางการเมืองของไทยในระยะบอบประชาธิปไตยต้องขังกั้น และเป็นไปอย่างล่าช้า

การที่กลุ่มทหารจะสามารถเข้ายึดอำนาจก่อการรัฐประหารได้นั้น ไม่ว่าเมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างตัวบุคคลและจะทำได้ง่าย กลุ่มผู้ก่อการจำเป็นต้องอาศัยโอกาส หรือสถานะที่เอื้ออำนวยต่อการเข้ายึดอำนาจ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะสร้างความชอบธรรมให้กับตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสภาพที่เกิดความวุ่นวายทางสังคมและความตกต่ำทางเศรษฐกิจ ในขณะที่รัฐบาลกำลังประสบอยู่ และยังไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาได้ทันเสร็จสิ้น ก็จะเป็นโอกาสอันเหมาะสมในการใช้กำลังเข้ายึดอำนาจได้โดยง่าย และอาจได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มมวลชนต่าง ๆ ทำให้ปราศจากการต่อต้านอีกด้วย โดยคณะรัฐประหาร ที่ได้เข้ามาทำการยึดอำนาจจากรัฐบาลชุดเดิม ก็จะถูกคาดหวังจากประชาชนและสื่อมวลชนว่าเข้ามาทำการกำจัดรัฐบาลที่ขาดประสิทธิภาพ ในเวลาที่เหมาะสม และคาดว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลแล้วสถานการณ์

1.4 มีสมาชิกเตรียมพร้อมอยู่เสมอ และเป็นอิสระจากการแทรกแซง

1.5 สมาชิกกลุ่มทหารมีอุดมการณ์ และผลประโยชน์ร่วมกัน

1.6 เป็นกลุ่มผูกขาดกำลังอาวุธของประเทศ

1.7 หน่วยทหารตั้งอยู่ในศูนย์กลางทางการเมือง

2. วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยที่แสดงถึง แบบแผนของทัศนคติ อารมณ์ ค่านิยม หลักศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ฯลฯ ตลอดจนแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่สะสมถ่ายทอดกันมาในสังคมไทย ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางการเมือง (political process) ซึ่งวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยเป็นไปในลักษณะส่งเสริมระบอบอำนาจนิยม โดยเฉพาะกลุ่มทหาร จึงเป็นการช่วยให้อำนาจสามารถกุมอำนาจทางการเมืองไทยได้อย่างราบรื่น ได้แก่

2.1 ความเคยชินและการยอมรับหลักอำนาจนิยม มาตั้งแต่สมัยโบราณ

2.2 อิทธิพลของพุทธศาสนา ในเรื่องบาป บุญ เวรกรรม โศคลาภ การยอมรับสถานภาพของตน ซึ่งส่งเสริมให้คนสนใจตนเองมากกว่าสถานภาพของคนอื่น

2.3 คนไทยส่วนใหญ่มักไม่ค่อยต่อสู้เรียกร้องให้เกิดประชาธิปไตย จึงไม่สนใจในกิจกรรมทางการเมือง

2.4 การมีค่านิยมยอมรับอำนาจ โดยเฉพาะในเรื่องของการเมือง การปกครอง โดยเห็นว่าเป็นเรื่องของผู้มีบุญ มีอำนาจวาสนา จึงเฉยเมยทางการเมือง และทำให้ขาดประสิทธิภาพทางการเมือง

จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของไทย มีลักษณะที่ส่งเสริมกับระบอบอำนาจนิยม ซึ่งสอดคล้องกับหลักในการจัดตั้งองค์กรทหาร ส่งผลให้ทหารสามารถเข้ามาคุมอำนาจทางการเมืองได้โดยง่าย และในทางตรงข้ามวัฒนธรรมไทยก็มิได้แสดงออกในทางส่งเสริมหลักในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่จะต้องอาศัยการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน อันเป็นหลักการพื้นฐาน

3. ความอ่อนแอของกลุ่มผลประโยชน์ และของพรรคการเมือง เนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 มาสู่ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลง

โดยคณะราษฎร ที่ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลจำนวนหนึ่งที่เป็นข้าราชการ ซึ่งการก่อกำเนิดประชาธิปไตยโดยจีนในประเทศไทยนั้น มิได้เกิดขึ้นจากการเรียกร้อง หรือความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมาตั้งแต่ต้น นับแต่นั้นมากลุ่มทหารก็เข้ามามีบทบาททางการเมืองโดยตรงเรื่อยมา แม้ว่าจะมีการก่อกำเนิดพรรคการเมือง ซึ่งเป็นสถาบันทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยจีน แต่ก็เป็นการรวมตัวของกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่กี่คน โดยที่ประชาชนมิได้เป็นรากฐานสำคัญที่จะรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์ จัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นมาจึงมีแต่หัวและไม่มีฐาน จึงไม่สามารถสื่อแสดงออกซึ่งนโยบาย สาธารณะ หรือความต้องการของประชาชน อันเป็นหน้าที่ของพรรคการเมือง แต่กลับกลายเป็นเครื่องมือในการจัดตั้งรัฐบาล และเป็นตัวสนับสนุนผู้นำทางการเมืองที่มาจากกลุ่มทหารตลอดมา

การก่อรัฐประหารในประเทศไทย

ในประวัติศาสตร์การเมืองไทยนับตั้งแต่ นับตั้งแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด เมื่อ พ.ศ. 2475 การปกครองในรูปแบบดังกล่าวไม่สามารถกล่าวได้ว่าเป็นประชาธิปไตยได้แท้จริง ก็เนื่องมาจากคณะราษฎรและกลุ่มทหารบางกลุ่มได้ผูกขาดอำนาจการปกครองไว้ ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครองอย่างแท้จริงเลย การเปลี่ยนแปลงทั้งหลายในวงการเมือง ส่วนแต่มีสาเหตุสำคัญมาจากความขัดแย้งระหว่างตัวผู้นำด้วยกันทั้งสิ้น เพราะผู้นำแต่ละคนมีพื้นฐานความคิดอุดมการณ์ทางการเมืองต่างกัน อีกทั้งความคิดแต่ละฝ่าย ยังอยู่ในลักษณะที่ขัดแย้งกันด้วย¹ และจากความขัดแย้งในด้านหลักการนี้ ก็ได้นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านตัวบุคคลในเวลาต่อมา

¹ สุทัศน์ นพกุลสุขสวัสดิ์, "พฤติกรรมและความขัดแย้งของการเมืองภายหลัง 24 มิถุนายน 2475," วารสารธรรมศาสตร์ 4 (ตุลาคม 2517-มิถุนายน 2518): 16.

การก่อรัฐประหารยึดอำนาจล้มรัฐบาล และทำการล้มเลิกรัฐธรรมนูญ ของกลุ่ม คณะรัฐประหาร ซึ่งเป็นเหตุการณ์ทางการเมืองไทยที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งในประวัติศาสตร์การเมืองไทย ในรอบ 6 ทศวรรษ นับตั้งแต่เริ่มมีการก่อการปฏิวัติ พ.ศ.2475 เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นประชาธิปไตย ซึ่งการเกิดรัฐประหารขึ้นในประเทศอยู่หลายครั้ง ได้สร้างผลกระทบกระเทือน การสร้างความมั่นคงในการพัฒนาระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่ต้องอาศัยรากฐานและความต่อเนื่องในการเจริญเติบโต นั่นก็คือสถาบันทางการเมือง และการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อันเป็นสาระสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นการก่อการรัฐประหาร จึงเป็นสาเหตุประการสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ในการเข้าก่อการปฏิวัติ รัฐประหาร และก่อกบฏ (รัฐประหารไม่สำเร็จ) ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ได้ปรากฏโดยแสดงไว้ในตารางตามลำดับดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงลำดับ เหตุการณ์ ปฏิวัติ รัฐประหาร และกบฏ ในประเทศไทย*

ครั้งที่	การปฏิวัติ รัฐประหาร กบฏ	ผลการกระทำ	ผู้ก่อการ
1.	24 มิ.ย.2475	สำเร็จ	คณะราษฎร
2.	26 มิ.ย.2476	สำเร็จ	คณะราษฎร
3.	11 ต.ค.2476	ไม่สำเร็จ	พล.อ.พระองค์เจ้าบรมเดช
4.	8 พ.ย.2490	สำเร็จ	พล.ท.ผิน ชุณหะวัณ น.อ.กาจ กาจสงคราม

* ปรับปรุงจาก ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย ,
หน้า 186-187.

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ครั้งที่	การปฏิบัติ รัฐประหาร กบฏ	ผลการกระทำ	ผู้ก่อการ
5.	1 ต.ค.2490	ไม่สำเร็จ	พล.ต.สมบูรณ์ ศรีานุชิต พล.ต.เนตร เขมะโยธิน
6.	26 ก.พ.2492	ไม่สำเร็จ	นายปรีดี พนมยงค์
7.	29 มี.ย.2494	ไม่สำเร็จ	น.อ.อานนท์ ปุณทริกาภา
8.	29 พ.ย.2494	สำเร็จ	พล.ท.ผิน ชูณหะวัณ พล.ท.เดช เดชประติยุทธ์ พล.ท.สฤษดิ์ ธนะรัชต์
9.	16 ก.ย.2500	สำเร็จ	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
10.	20 ต.ค.2501	สำเร็จ	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
11.	17 พ.ย.2514	สำเร็จ	จอมพลถนอม กิตติขจร
12.	6 ตุลาคม 2519	สำเร็จ	พล.ร.อ.สังัด ชลออยู่
13.	26 มี.ค.2520	ไม่สำเร็จ	พล.อ.ประเสริฐ ธรรมศิริ พล.อ.ฉลาด หิรัญศิริ
14.	20 ต.ค.2520	สำเร็จ	พล.ร.อ.สังัด ชลออยู่
15.	1 เม.ย.2524	ไม่สำเร็จ	พล.อ.สันต์ จิตปฐิมา พล.ท.วสิน อิศรางกูรฯ พ.อ.มัญญ รูปขจร พ.อ.ประจักษ์กร สว่างจิตร
16.	9 ก.ย.2520	ไม่สำเร็จ	พ.อ.มัญญ รูปขจร น.ท.มนัส รูปขจร
17.	23 ก.พ.2534	สำเร็จ	พล.อ.สุนทร คงสมพงษ์

ตารางที่ 3.3 แสดงสาเหตุและผลของการปฏิวัติ รัฐประหาร และกบฏ*

การปฏิวัติ รัฐประหาร กบฏ	ผู้ก่อการ	สาเหตุที่อ้าง	ผลที่เกิดขึ้น
24 มิ.ย. 2475	คณะราษฎรประกอบ ด้วยทหารบก ทหาร เรือและพลเรือน	ระบอบสมบูรณาญาสิทธิ ราชย์ไม่เหมาะสมกับ สังคมไทย รัฐบาลไม่ สามารถแก้ปัญหาของ ประเทศไทย และทำ ให้ราษฎรมีความทุกข์ ยากเดือดร้อน	มีการเปลี่ยนแปลง ระบอบสมบูรณาญาสิทธิ ราชย์เป็นการปกครอง โดยมีพระมหากษัตริย์ อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ
26 มิ.ย. 2476	พันเอกพระยาพหล พลพยุหเสนา	รัฐบาลไม่มีประสิทธิภาพ ในการบริหาร ราชการ	พระยามโนปกรณนิติ ธาดาพ้นจากตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีและมีการ จัดตั้งคณะรัฐบาล ชุดใหม่ โดยมี พ.อ. พระยาพหลพล พยุห- เสนา เป็นนายกรัฐมนตรี

**ปรับปรุงจาก ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย,

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

การปฏิวัติ	รัฐประหาร กบฏ	ผู้ก่อการ	สาเหตุที่อ้าง	ผลที่เกิดขึ้น
11 ต.ค.2476	พล.อ.พระองค์เจ้า บวรเดช	พล.อ.พระองค์เจ้า บวรเดช	รัฐบาลไม่ได้ดำเนิน การปกครองประเทศ ในระบอบประชาธิปไตย ที่แท้จริง ไม่ยอมให้มี พรรคการเมือง และ ข้าราชการมีตำแหน่ง ทางการเมือง	เกิดการรบกัน นาย ทหารของฝ่ายกบฏเสีย ชีวิตหลายคน และคน อื่น ๆ ในระดับหัวหน้า หนีออกประเทศ
8 พ.ย.2490	พล.ท.ผิน ชุณหะวัณ น.อ.กาจ กาจสงคราม พล.ต.สฤษดิ์ ชนะรัชต์	พล.ท.ผิน ชุณหะวัณ น.อ.กาจ กาจสงคราม พล.ต.สฤษดิ์ ชนะรัชต์	บ้านเมืองมีความเสื่อม โทรมทางเศรษฐกิจและ ศีลธรรม ประชาชนได้ รับความเดือดร้อน รัฐบาล ไม่มีประสิทธิภาพ	มีการเปลี่ยนแปลงคณะ รัฐบาลยกเลิกรัฐธรรมนูญ- พ.ศ.2475 และ ใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2490 แทน
1 ต.ค.2491	พล.ต.สมบูรณ ศรานุนัติ พล.ต.เนตร เฉลิมโยธิน	พล.ต.สมบูรณ ศรานุนัติ พล.ต.เนตร เฉลิมโยธิน	กองทัพมีความเสื่อม ทราม ทหารเข้ามา มีบทบาททางการเมือง มากเกินไป	มีการจับกุมนายทหาร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนาย ทหารฝ่ายเสนาธิการ

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ผู้ก่อการ	สาเหตุที่อ้าง	ผลที่เกิดขึ้น
การปฏิบัติ รัฐประหาร กบฏ			
26 ก.พ. 2492 (กบฏวังหลวง)	นายปรีดี พนมยงค์	ยังไม่มีคำแถลงของ คณะผู้ก่อการ แต่เป็น ความพยายามของผู้ก่อ การที่จะโค่นล้มคณะ รัฐประหาร 2491	นายปรีดี พนมยงค์หนี ออกนอกประเทศ มี การจับกุมผู้ร่วมมือกับ ฝ่ายกบฏ และมีการ สังหาร 4 อดีต รัฐมนตรี
29 มิ.ย. 2494 (กบฏแมนฮัตตัน)	น.อ. อานนท์ บุญศรีภัก	ไม่มีคำแถลงของ คณะผู้ก่อการ	ผู้นำฝ่ายกบฏถูกจับกุม และต่อมามีการจับกุม และปลด นายทหาร เรืออีกหลายคน
29 พ.ย. 2494	พล.อ. สิบ พล.ท. เฉล เดชประดิษฐ์ พล.ท. สฤษดิ์ ชนะรัชต์ พล.ร.ต. หลวง ยุทธศาสตร์โรกสล พล.ร.ต. สุนทร สุนทรนาวิน พล.อ.อ. พัน รณอากาศฤทาคณี พล.อ.ท. หลวง เชิดวุฒากาศ พล.อ.ท. หลวง ประจักษ์ภาส	ป้องกันคอมมิวนิสต์รุก รานประเทศไทย รัฐบาลไม่สามารถปราบ ปรามการคอร์รับชั่นได้	ยกเลิกรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2492 นำเอา รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2475 มาใช้ โดย แก้ไขเพิ่มเติม เช่น จอมพล ป. พิบูล- สงครามเป็นนายก รัฐมนตรี

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ผู้ก่อการ	สาเหตุที่อ้าง	ผลที่เกิดขึ้น
รัฐประหาร กบฏ			
16 ก.ย.2500	จอมพล สฤษดิ์ ชนะรัชต์	รัฐบาลไม่สามารถ บริหารประเทศให้เป็น ที่พอใจของประชาชน รัฐบาลลักลอบติดต่อกับ พวกคอมมิวนิสต์จีน ยอม ให้มีการหมิ่นพระบรม เดชานุภาพ ดำเนินการ เลือกตั้ง ส.ส. ไม่สอดคล้อง กับความเป็นธรรม	จอมพล ป.พิบูล สงคราม พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และสั่งย้ายการเมืองอยู่นอกประเทศ
20 ต.ค.2501	จอมพลสฤษดิ์ ชนะรัชต์	สถานการณ์ภายในและ ภายนอกตึงเครียด ลัทธิคอมมิวนิสต์กำลัง แทรกซึม รัฐธรรมนูญ ที่ใช้อยู่ไม่เหมาะสม	ยกเลิกรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2475 แก้ไขเพิ่มเติม 2495 ประกาศ ใช้รัฐธรรมนูญการปก ครองราชอาณาจักร ประกาศกฎอัยการศึก
17 พ.ย.2514	จอมพลถนอม กิตติขจร	สถานการณ์ของโลก และภัยคอมมิวนิสต์ คุกคามประเทศไทย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จัดวางการบริหารงาน ของรัฐบาล	ยกเลิกรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2511 และ ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ การปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2515

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

การปฏิบัติ รัฐประหาร กบฏ	ผู้ก่อการ	สาเหตุที่อ้าง	ผลที่เกิดขึ้น
6 ต.ค.2519	พล.ร.อ.สังัด ชลออยู่	ภัยคอมมิวนิสต์ นิสิต นักศึกษา กระทบการ หมิ่นพระบรมเดชานุ- ภาพ ก่อจลาจลเป็น เหตุให้รัฐบาลใหม่ สามารถรักษาสถาน การณ์ไว้ได้	มีการสังหารนิสิต นักศึกษา ยกเลิก รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517 นิสิตนักศึกษา และปัญญาชนจำนวน มากหนีเข้าป่าร่วมต่อ สู้กับพรรคคอมมิวนิสต์ แห่งประเทศไทย
26 มี.ค.2520	พล.อ.ประเสริฐ ธรรมศิริ พล.อ.ฉลาด หิรัญศิริ	ความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคมของชาติ เสื่อมทรามรัฐบาลใหม่ สามารถแก้ไขปัญหา ของชาติได้	พลตรีอรุณ ทวาทสิน ถูกพล.อ.ฉลาดยิง ตาย พล.อ.ฉลาด ถูกประหารชีวิต มี นายทหารบกหลาย คนถูกจับกุม
20 ต.ค.2520	พล.ร.อ.สังัด ชลออยู่	มีความแตกความสามัคคี ในหมู่ข้าราชการและ ประชาชน การลงทุน จากต่างประเทศลดลง การพัฒนาระบบ ประชาธิปไตยที่รัฐบาล	มีการร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับใหม่ (2521) และให้มีการเลือกตั้ง ทั่วไปในต้นปี พ.ศ. 2522

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

การปฏิบัติ รัฐประหาร กบฏ	ผู้ก่อการ	สาเหตุที่อ้าง	ผลที่เกิดขึ้น
		กำหนดเวลาไว้ 12 ปี ยาวนานเกินไป	
1 เม.ย. 2524	พล.อ. สันต์ จิตรปฎิมา พล.ท. วสิน อิสรางกูร ณ อยุธยา พ.อ. มนูญ รูปขจร	บ้านเมืองเสื่อมทราม ทางเศรษฐกิจและ สังคม รัฐบาลมีความ อ่อนแอไร้สมรรถภาพ ผู้แทนราษฎรก่อให้เกิด ความแตกแยก เห็นแก่	มีการจับกุม ปลดและ จำคุก ผู้ร่วมก่อการ จำนวนมากบางส่วน ของผู้ก่อการหนีออก นอกประเทศ ต่อมา มีการออกกฎหมายนิร- โทษกรรมแก่ผู้ก่อการ ทุจริตในระบบราชการ อย่างกว้างขวาง
9 ก.ย. 2528	พล.อ. เสริม ณ นคร พ.อ. มนูญ รูปขจร	เศรษฐกิจเสื่อมทราม รัฐบาลไม่สามารถแก้ ไขปัญหาได้	มีการจับกุมผู้ร่วมก่อมี การเสียหายเกิดขึ้นต่อ ชีวิตและทรัพย์สินใน ระหว่างเกิดเหตุการณ์
23 ก.พ. 2534	พล.อ. สุนทร คงสมพงษ์ พล.อ. สุจินดา คราประยูร พล.ร.อ. ประพัฒน์ กฤษณจันทร์	พฤติการณ์การจู่ร้ายผู้ บังหลวง คณะผู้บริหาร ประเทศ ข้าราชการ การเมืองใช้อำนาจกดขี่ เข้มแข็งข้าราชการ ประจำ รัฐบาลเป็นเผด็จการ	พล.อ.ชาติชาย ชูณหะวัณ ถูกจับกุม และยกเลิกรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ผู้ก่อการ	สาเหตุที่อ้าง	ผลที่เกิดขึ้น
รัฐประหาร			
กบฏ			
	พล.อ.อ. เกษตร	การทางรัฐสภา	การทำ
	โรจนนิล	ลาย สถาบันทหาร	การ
	พล.อ. อิศระพงศ์	บิดเบือนคดีล้มล้างสถาบัน	
	หนูนักดี	พระมหากษัตริย์	

จากตารางแสดงการแสดงความคับข้องใจต่อการก่อปฏิวัติ รัฐประหาร และกบฏ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย พบว่ามีการก่อรัฐประหารทั้งที่สำเร็จ การรัฐประหารที่ไม่สำเร็จ และการรัฐประหารตนเอง ซึ่งกลุ่มผู้ก่อการส่วนใหญ่ล้วนแล้วมาจากผู้นำทหารในกองทัพเกือบทั้งสิ้น ซึ่งมูลเหตุในการเข้ายึดอำนาจก็มีสาเหตุมาจากความขัดแย้งและการแย่งชิงอำนาจทางการเมือง และการทหารเพื่อที่จะปกป้องผลประโยชน์ของตนเองและพรรคพวก ผลของการแทรกแซงทางการเมืองของกลุ่มทหาร ด้วยการก่อรัฐประหารล้มรัฐบาล ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ในเกิดความขงกังกัน ทั้งนี้เมื่อมีการรัฐประหารเกิดขึ้น กลุ่มผู้ก่อการจะทำการยกเลิกรัฐธรรมนูญ ห้ามนำให้มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง ในบางครั้งก็มีการยกเลิกพรรคการเมือง ซึ่งเป็นสถาบันที่สำคัญในการปกครองแบบประชาธิปไตย ผลที่ตามมาก็คือประชาชนขาดการมีส่วนร่วม และขาดประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

กลุ่มทหารได้เข้ามามีส่วนในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ใน พ.ศ. 2475 ด้วยการนำกำลังทหาร เข้ายึดอำนาจเป็นต้นมา สภาพการเมืองไทยก็ต้องประสบปัญหาการพยายาม

แยกชิงอำนาจระหว่างทหารกับพลเรือน และระหว่างทหารด้วยกันเอง ด้วยการเข้ากำลังล้มรัฐบาล
 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวในการระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยมาใช้ในประเทศ
 จนกระทั่งกลุ่มทหารได้เข้ามาครอบงำในทางการเมือง ด้วยการเข้าเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลทหาร ใช้
 วิธีการปกครองประเทศด้วยรูปแบบเผด็จการ ซึ่งปรากฏให้เห็นภายหลัง พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา
 ซึ่งในช่วงนี้เองที่ปรากฏความเข้มข้นในการเข้ามามีบทบาททางการเมืองของทหารในประเทศ
 ไทยค่อนข้างสูง โดยเฉพาะในระหว่าง พ.ศ. 2500-2534 ได้เกิดการก่อรัฐประหารขึ้นโดยกลุ่ม
 ทหารในลักษณะของการแย่งชิงอำนาจ และรูปแบบการรักษาอำนาจโดยการกทาร์รัฐประหารตน
 เองขึ้นอีกด้วย จึงเป็นช่วงระยะเวลาที่น่าสนใจในการศึกษาว่าเป็นเพราะเหตุใดจึงทำให้กลุ่ม
 ทหารสามารถเข้ามาทำการก่อรัฐประหารยึดอำนาจทางการเมืองจากรัฐบาลพลเรือน ซึ่งเป็น
 รัฐบาลที่ได้รับความชอบธรรมจากประชาชนในการเข้ามาบริหารประเทศ ซึ่งในการวิจัยนี้ได้
 ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาถึงสภาวะที่เอื้ออำนวยที่เปิดโอกาสให้ทหารเข้ามาก่อการรัฐประหาร
 ว่ามีปัจจัยใดที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยจะได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ในบทต่อไป